

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Responsa De Ivre Canonico Præsertim Novissimo

Zype, Frans van den
Antverpiæ, M. DC. XLV.

De censibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73071](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73071)

bus non obtinere in Ordinarijs diuersis Senatusconf. esse firmatum. Ex qua opinionum contrarietate D. Consulens perficere potest, quàm ambiguum erit huius rei iudicium. & quamquam aliàs secutus sim opinionem Moderni in *jur. pont. nou. anal. de renunt. n. 3.* tamen ob generalitatem verborum d. regulæ, si quis in infirmitate constitutus &c. & rationes supra deductas, agnoscere oportet dubiam fore, & ancipitem decisionem. idque sic proponere visum est, vt D. Consulens penitus rem suam introspicere, deliberare, & statuere possit.

De censibus.

RESPONSVM I.

De visitatione.

1. Quo fine fiant?

2. Præui mores corrigendi qui palâ sunt.

3. Cultu non ita.

4. De quibus fama, fit remissio ad iudicium ordinatum.

5. Sine illa hoc non institutum.

6. Iuramentum de defectibus indicandis ad oculum.

Visitatio ad corrigenda crimina, & auferenda scandala, bonos mores tuendos, & prauos corrigendos inductæ sunt. *Concil. Trid. s. 24. c. 3.* vtique illos, qui palâ sunt. *c. 1. §. sane. de cens. in 6.* de illis enim, de quibus dumtaxat est fama, visitans non cognoscere, sed ad iudicium ordinarium inquisitionis remittere debet. *ibid.* de occultis autem quia non iudicat ecclesia, nec coactionem nec iuramentum proponere debet. *d. §. sane.* quia tum iudex sine præuia fama vetatur inquirere; tum alius quispiam sine præuia charitatiua monitione denuntiare. quod ex autoritatibus noui & veteris testamenti latè deducit Innocentius III. approbante Concilio oecumenico *in c. qualiter & quando 24. X. de accusat.* quod innouat Concilium Trid. & ab omnibus obseruari mandat. *f. 24. c. 5.*

Quare etsi visitans exegerit iuramentum super quibuscumque criminibus, seu excessibus ei aperendis; non tamen, etiam qui iuramentum præstiterit, occulta detegere potest. In hoc casu inquisitionis generalis visitationum interrogati, inquit Lessius *de iur. l. 2. c. 29. disp. 13. n. 109.* subditi non debent patefacere criminosos occultos, qui nulla talis criminis infamia laborant. *est communis sententia DD. D. Thomæ. q. 69. a. 2. & Caietani in illum art. Soti de regendo & retigendo secreto, membro 2. q. 6. Nauar. c. inter verba concl. 6. n. 21. & in Rubr. de indicij. n. 87. & colligitur ex c. Qualiter & quando. supra. Ratio est, quia id, de quo nulla adhuc est fama, censetur occultum, dum via inquisitionis proceditur: atqui iudicis potestas non se extendit ad eludenda occulta; maxima enim inde inuoluntate in rep. sequerentur. Itaque etiam si sub iuramento, vel sub pena excommunicationis præcipiat, vt dicas veritatem de eo, quod nosci, tamen non veris: sed potes cum restrictione mentali dicere, te nescire quicquam: intelligendo tacitè te nescire eo modo, vt tenentur patefacere. ita Lessius. & ex Concilio Agathensi disertè decretum *in c. 2. X. de purgat. canon.* vbi Episcopus visitans sub iuramento, seu banno Christianitatis, populum de facto adstrinxerat, vtique de famosis criminibus, vt apparet, non occultis delaturum, & populum infamiam presbyteri patefecerat, accusatoribusque deficientibus admonetur, inquit, *primò sermone Episcopo, deinde sub auctoritate vestibus: & si non emendauerit, Episcopus cum publica increpatione admonet. Si verò nec sic se correxerit, officio suspendatur, vsque ad condignam satisfactionem, ne populus fidelium scandalum patiarum.* vbi per visitationem ne quidem infamatum publice increpat; sed primò seorsim, deinde coram testibus, tertio publicè, tum demum incorrigibilem suspendit.*

ramentum præstiterit, occulta detegere potest. In hoc casu inquisitionis generalis visitationum interrogati, inquit Lessius *de iur. l. 2. c. 29. disp. 13. n. 109.* subditi non debent patefacere criminosos occultos, qui nulla talis criminis infamia laborant. *est communis sententia DD. D. Thomæ. q. 69. a. 2. & Caietani in illum art. Soti de regendo & retigendo secreto, membro 2. q. 6. Nauar. c. inter verba concl. 6. n. 21. & in Rubr. de indicij. n. 87. & colligitur ex c. Qualiter & quando. supra. Ratio est, quia id, de quo nulla adhuc est fama, censetur occultum, dum via inquisitionis proceditur: atqui iudicis potestas non se extendit ad eludenda occulta; maxima enim inde inuoluntate in rep. sequerentur. Itaque etiam si sub iuramento, vel sub pena excommunicationis præcipiat, vt dicas veritatem de eo, quod nosci, tamen non veris: sed potes cum restrictione mentali dicere, te nescire quicquam: intelligendo tacitè te nescire eo modo, vt tenentur patefacere. ita Lessius. & ex Concilio Agathensi disertè decretum *in c. 2. X. de purgat. canon.* vbi Episcopus visitans sub iuramento, seu banno Christianitatis, populum de facto adstrinxerat, vtique de famosis criminibus, vt apparet, non occultis delaturum, & populum infamiam presbyteri patefecerat, accusatoribusque deficientibus admonetur, inquit, *primò sermone Episcopo, deinde sub auctoritate vestibus: & si non emendauerit, Episcopus cum publica increpatione admonet. Si verò nec sic se correxerit, officio suspendatur, vsque ad condignam satisfactionem, ne populus fidelium scandalum patiarum.* vbi per visitationem ne quidem infamatum publice increpat; sed primò seorsim, deinde coram testibus, tertio publicè, tum demum incorrigibilem suspendit.*

Quin si fuerint detecta occultata, etiam quæ visitati rei fuerint confessi, occultam posse imponi poenitentiam, nullatenus publicè cam aiunt Stephanus Weym. *ad d. c. 13.*

const. 24. Conc. Trid. s. 24. c. 3. n. 11. Zeyo in prax. sua Episcop. de visitation. ca. 5. ubi citat Domin. Soto lib. 4. sent. dist. 18. q. 4. t. 5. Didac. Co. nar. resolut. l. 1. c. 2. n. 6. quod id factis innuat tam d. c. 1. §. sanè. de cens. in 6. & Trid. d. c. 3. vt paternà charitate, christianoque zelo omnes complectantur. à quo, inquit Weyms. abirent, si contra occultè delinquentes correctionem suam publicè exercerent, aut ipsi publicam aliquam penitentiam iniungerent. cum per hoc illos palam quodammodo dissimarent contra bene ordinate charitatis regulas. d. Dominic. Gem. in d. §. sanè. omitto nunc eos, qui non ad finem Concilij & canonum, correctiones aut crimina propalant.

4. Ad iudicium deduci non debent.

Ne quidem detectum crimen occultum lieere in iudicium inquisitionis deducere; quamuis etiam duo vel plures iurati testes id deponerent, latè docet Lessius. de iust. l. 2. c. 29. disp. 15. n. 123. nisi & rumor sparsus sit per maiorem partem viciniae: ex c. inquisit. §. 3. X. de accusat. respondemus nullum esse pro crimine, super quo non laborat infamia; seu clamosa insinatio non praecessit; puniendum. quin imò super hoc depositiones contra eum recipi non debent, cum inquisitio solummodo fieri debeat super illis, de quibus clamores aliqui praecesserunt. & ex d. c. qualiter innovato per Concil. Trid.

5. Praxis secularium contraria non debet trahi ad forum ecclesie.

Et quamuis n. 131. praxim secularem contrariam aliquatenus excuset, tamen n. 140. absque praxia infamia, inquit, Pralati non debent inquisitionem instituire, praesertim contra personas ecclesiasticas: tum quia harum infamia plus scandalizet seculares, quam castigatio adificet: tum quia facilius correctione fraterna emendari solent: tum denique quia Pralato um potius est in spiritu lenitatis subditos quosvis, etiam seculares corrigere; quam asperitate poenarum seuire. vnde canones iubent, vt non ad primam famae insinuationem inquirant; sed tum demum quando saepius eorum aures pullauerit.

Magna sanè est obligatio celandi secreti illius, ex cuius propalatione scandalum veniat. v. mun. quem scandalum venit. homini, inquam, humano affectu illud danti. Et propterea non immeritò canones decreuerunt, vt in visitatione regularium nulli adsint saeculares; sed duo tantum canonici ecclesiae Visitantis, ijque in habitu decenti, compositisque moribus. c. vt iuxta. X. de off. ord. Ita in c. non debet. 30 q. 1. crimen commissum cum filia spiritali puniatur quindecim annorum poenitentia: ea tamen criminis grauitas non sufficit, vt propaleatur: sed excipitur, si non in conscientiam populi venerit. Vt ipsa propalatione iuductum scandalum criminis praeponderet castigationi; quanto magis inutili manifestationi!

6. Secreti huiusmodi magna obligatio.

Ad vitanda etiam scandala.

Ne visitanti adsint saeculares, sed duo canonici.

Sed & secretum visitationis, praesertim regularium, proxime accedit ad sigillum confessionis. de quo latè Malderus tract. de sigillo confessionis, ubi c. 1. ex Leone I. pro sigilli causa citat & hanc rationem, tunc demum plures ad poenitentiam poterunt pronocari, si populi auribus non publicetur conscientia poenitentis, quod suo modo applicando ad visitationem; vtilior erit, quò secretior: nullus fructus, si publicanda creditur.

7. Secretum hoc proximum sigillo confessionis.

8.

Post sigillum confessionis arcantum rei publicae ponit Malderus c. 2. tertio loco secretum iniuste interceptum; vt alienis literis apertis, ac multò magis per coactionem & iuramentum a visitante exactum. contra d. §. sanè. & quarto gradu commissum ab amico: ad quod refert illud Ecclesiastici c. 27. Denudare amici mysteria desperatio est anima infelicis. Pralatus visitans visitatis amicus est, & pater. eademque lege obligantur qui cum eo sunt, vt in sigillo confessionis alij participatiue, de quibus ait c. 13. & improbæ minas denudationis Rufini ex D. Hieronymo;

R 3 scire

scire te iactas crimina, qua tibi soli amicissimo sim confessus, & hac in medium te protaturum: meisque me coloribus esse pingendum, & debere meminisse, quod iacuerim ad pedes tuos, ne gladio oris tui amputares caput meum, quadrat illud Prouerb. c. 15. Qui rambulat fraudulentè reuelat arcana, Qui autem fidelis est, celat amici commissum.

Quærit denique Malderus d. c. 2. an secretum naturale obliget sub peccato mortali, & afferit obligare in re graui, peccata autem alterius reuelare præsertim in ecclesiasticis, eoque modo vt fiant publica, & graue in ecclesia scandalum oriatur, multo deterius est.

Quæ autem per causam visitationis in notitiam visitantium veniunt, non tantum obligatione secreti naturalis, sed & arcani amici, & propter Deum, eiusque nomine amici, obstringunt. Vt eo magis denudare eiusmodi mysteria ab ecclesiastico, diceretur desperatio animæ infelicis, & fraudulentè ambulantis.

Sed & Honorius III. author d. c. vt iuxta. alio argumento id persuadet, vt in Corpore edito ex autoritate Gregor. XIII. supplementum illius ita legitur, *Vi iuxta illius supremi post Christum pastoris edictum forma factus gregis, ex animo dignoscatur non dominandi libidine, sed amore rectè agendi, debet eum salubriter visitare: sic excessus delinquentium, quantum potest corripiendo, ne reuelat: (nota) sic increpando, ne confundat: quia cū iuxta sapientis dictum secretò sit arguendus amicus, amicitie legem violare videtur, si è contra palam arguas increpando.*

De Baptismo.

RESPONSVM I.

De baptismo extra templum non conferendo, nisi magnis Principibus.

Baptismus citra necessitatem extra templum conferri non potest, nisi Regum & Principum liberis. *Clem. in de Baptismo, Conc. prouinc. Mechlin. 1607. tit. 3. s. 5. Ritual. Rom. à Paulo V. editum magnos Principes exigit, & vt tunc baptismus fiat in illorum domesticis capellis, seu oratorijs. & clementinæ transgressionem, vt in re graui, mortalem existimant plures apud Syluim in resol. v. baptisimus. 4. conc. 1. vbi & eos tantum Principes intelligit, qui non habent superiorem: sed Tridentium s. 25. c. 9. de talibus sublimè, inquit, ac supremos Principes iura Imperij dominijs suis habentes, quales etiam intelliguntur s. 22. c. 8. sub nomine Regum. de quibus latè diximus in Tur. Pont. nou. anal. de religio. dom. n. 8. & seqq. sed & iterum Conc. Trid. s. 24. de reform. mat. c. 5. in secundo, inquit, gradu nunquam dispensetur nisi inter magnis Principes, & ob publicam causam: vbi non ita strictè accipiendum est verbum magnos, & propterea Zerola in prax. p. 1. v. dispensatio. s. 2. videtur comprehendere Barones, & titulos regni Neapolitani, sed & praxis nunc dispensationes non ad nobiles tantum, sed & riles personas non rarè deducit, itaque in d. Rituale magni principes non tantum supremi, & bis terè proximi, sed & citius emittentes intelligi posse videntur, sed neque ceremoniæ in baptismo sunt omittendæ, nisi forte ob necessitatem, non pompæ, sed quam explicat clementina, propter*